

"Mowa otwiera drzwi, które wcześniej były przed dzieckiem zamknięte."

Barry J. Wadsworth

12 PRZYKAZAŃ LOGOPEDYCZNYCH DLA RODZICÓW MAŁYCH DZIECI (WEDŁUG LEONA KACZMARKA)

1. Narządy mowy dziecka kształtują się i zaczynają funkcjonować już w życiu płodowym. Są one ogromnie wrażliwe na wszystkie bodźce fizyczne i chemiczne, zarówno sprzyjające jak i szkodliwe.
2. Mowa otoczenia powinna być poprawna. Do dziecka trzeba mówić wolno, dokładnie i wyraźnie, trzeba zaniechać sztucznego spieszczenia i używania tzw. języka dziecięcego.
3. Dziecko powinno reagować na aktywność uczuciową i słowną otoczenia. Z początku jest to uśmiech, ruch rączki, przegięcie ciała. Szybko jednak nastąpią reakcje głosowe. Gdy ich brak, trzeba koniecznie zbadać słuch dziecka, gdyż może on być osłabiony.
4. Absolutnie nie wolno krępować dziecka w reagowaniu na aktywność otoczenia.
5. Jeśli dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy (rozszerzenie warg, dziąseł, podniebienia, zniekształcenia w układzie szczęk, uzębienia itp.), powinno się bezwzględnie pójść z nim do lekarza specjalisty: chirurga plastyka, ortodonta.
6. Dziecko leworęczne należy otoczyć specjalną opieką. Nie wolno zmuszać go do posługiwania się prawą ręką, gdyż mogą wystąpić zaburzenia mowy.
7. Kiedy dziecko samo zaczyna coraz więcej mówić nie wolno ignorować dziecka poprzez obojętność lub uwagi, bo wówczas dziecko zamyka się w sobie, staje się nieufne.
8. Nie należy hamować żywiołowego pędu do mowy, trzeba wykorzystać ogromny ładunek uczuciowy, jaki dziecko wkłada w mowę.
9. Należy sprawdzać czy kształtowanie się mowy dziecka przebiega zgodnie z normą.
10. Od momentu zdobycia przez dziecko umiejętności mówienia zdaniami nie wolno bezustannie przeszkadzać mu przez ciągłe poprawianie i zmuszanie do poprawnego powtarzania, gdyż dziecko nabawi się kompleksu niższej wartości, straci zaufanie do otoczenia, przestanie mówić.

11. Dziecko trzyletnie monologuje, ale chce też rozmawiać z otoczeniem, zadaje mnóstwo pytań i przepada za opowiadaniem. Nie wolno lekceważyć tych faktów, gdyż pomaga to dziecku w wysławianiu się, w umiejętności wyrażania swych myśli i uczuć.
12. Jeśli mimo wszystko nie udało się zapobiec powstaniu defektów mowy, nie wolno opuszczać rąk. Logopedzi są w stanie pomóc dziecku, o ile rodzice i wychowawcy będą z nimi jak najściślej współpracować.

ULOTKA INFORMACYJNA DLA RODZICÓW DZIECI Z WADĄ WYMOWY

Drogi rodzicu!

Jeżeli u Twojego dziecka stwierdzono wadę wymowy, motywuj je do korzystania z zajęć logopedycznych. Ty także powinieneś pomóc córce/synowi pamiętając o tym, że terapia ta ma miejsce nie tylko podczas zajęć logopedycznych.

Skuteczność terapii ściśle uzależniona jest od współpracy rodziców z logopedą!

I tylko wówczas, gdy współpraca ta ma rzeczywiście miejsce - terapia przynosi rezultaty.

Wskazówki dla rodziców dzieci uczęszczających na terapię logopedyczną:

- Bądź w stałym kontakcie z logopedą aby na bieżąco pozyskać informacje o stanie mowy swojego dziecka
- Dopilnuj, aby dziecko systematycznie uczęszczało na zajęcia logopedyczne
- Pracuj z dzieckiem w domu poprzez utrwalanie materiału zawartego w zeszytach lub na kserokopiach i ćwiczenie z dzieckiem przed lustrem
- Pomóż dziecku w domowych zajęciach aby mogło pracować w atmosferze spokoju,
- Chwal swoje dziecko nawet za minimalne osiągnięcia, co znacznie zmobilizuje je do wysiłku.
- Chwal i nagradzaj dziecko nie tylko za efekty jego pracy, ile za włożony w nią wysiłek. Spraw, aby praca z dzieckiem była przyjemna dla was obojga

**BĄDŹ ŻYCZLIWYM, POGODNYM, CIERPLIWYM PRZEWODNIKIEM I TOWARZYSZEM
SWEGO DZIECKA**

Etapy rozwoju mowy dziecka:

I okres melodii (0-1 rok życia), komunikuje się z dorosłymi za pomocą krzyku, gaworzy, pod koniec tego okresu wymawia pierwsze wyrazy: mama, tata, baba;

II okres wyrazu (1-2 rok życia), dziecko po 2 roku życia posługuje się językiem biernym, używa prawie wszystkich samogłosek z wyjątkiem nosowych (ą, ę) oraz wymawia niektóre spółgłoski (p, b, m, t, d, n, k, ś, ź, ć, dź, ch). Pozostałe zastępuje innymi. Wypowiada się jednowyrazowo: np. pomidor - midol,

III okres zdania (2-3 rok życia), pod koniec tego okresu dziecko porozumiewa się prostymi zdaniami, wymawia wszystkie samogłoski i spółgłoski (p, pi, b, bi, m, mi, n, ni, f, fi, w, wi, t, d, n, l, li);

IV okres swoistej mowy dziecięcej (3-7 rok życia dziecka). -4 lat - wymawia głoski s, z, c, dz. Mowa ulega dalszemu doskonaleniu; -5-6 lat - wymawia głoski sz, ż, cz, dź, r; -7 lat - ma utrwaloną poprawną wymowę wszystkich głosek oraz opanowaną technikę mówienia.

Wspomaganie rozwoju mowy dziecka

Prawidłowy rozwój mowy dziecka wpływa na globalny rozwój jego osobowości. Dziecko poznaje otaczający świat dzięki rozumieniu mowy, a umiejętność mówienia pozwala mu wyrazić swoje spostrzeżenia, uczucia, pragnienia. Rozwój mowy dziecka przyspieszają częste kontakty słowne z otoczeniem. Zaniedbania w tym względzie mogą spowodować opóźnienie mowy u dziecka lub jej zaburzenia.

Rodzice mogą zapewnić dziecku optymalne warunki dla prawidłowego rozwoju mowy już od momentu jego narodzin. Są bowiem osobami przebywającymi z dzieckiem najdłużej, mają więc największe możliwości wpływania na jego rozwój. Są też pierwszym i najważniejszym wzorem, który dziecko będzie próbowało naśladować.

Co powinni, a czego nie powinni robić rodzice, aby wspomagać rozwój mowy dziecka?

Oto najważniejsze zalecenia:

Tak postępujemy

1. Mówmy do dziecka, już od pierwszych dni jego życia, dużo i spokojnie. Nie podnośmy głosu, zwracając się do niego.
2. Nasze wypowiedzi powinny być poprawne językowo, budujemy krótkie zdania, używamy prostych zwrotów, modulujemy własny głos.
3. Kiedy dziecko wypowie jakieś słowo, zdanie, starajmy się rozszerzyć jego wypowiedź, dodając jakieś słowa.
4. Mówmy dziecku, co przy nim robimy, co dzieje się wokół niego. Niech mowa towarzyszy spacerom, zakupom, pracom domowym.
5. Mówmy do dziecka, zwracając uwagę, aby widziało naszą twarz - będzie miało okazję do obserwacji pracy artykulatorów.
6. Karmienie piersią zapewni dziecku prawidłowy rozwój układu artykulacyjnego.
7. Od najmłodszych lat uczymy dbałości o higienę jamy ustnej. Pamiętajmy, aby dziecko nauczyło się gryźć i żuć.
8. Zwracajmy uwagę, aby dziecko oddychało nosem; w przypadku, gdy dziecko oddycha ustami, prosimy pediatrę o ustalenie przyczyny.
9. Odpowiadajmy na pytania dziecka cierpliwie i wyczerpująco.
10. Opowiadajmy i czytamy dziecku bajki, wierszyki, wylizanki. Uczymy krótkich wierszy na pamięć.
11. Oglądajmy z dzieckiem obrazki, nazywajmy przedmioty i opisujemy sytuacje prostymi zdaniami.
12. Śpiewajmy z dzieckiem. Jest to ćwiczenie językowe, rytmiczne, a zarazem terapeutyczne.
13. Rysujemy z dzieckiem, mówmy co kreślimy - "...teraz rysujemy kotka. To jest głowa, tu są oczy, nos...". Zachęcamy dziecko do wypowiedzi nt. rysunku.
14. Wspólnie oglądajmy telewizję, wybierajmy programy właściwe dla wieku dziecka. Komentujemy wydarzenia pojawiające się na ekranie, rozmawiamy na ich temat.
15. Starajmy się, aby zabawy językowe i dźwiękonaśladowcze znalazły się w repertuarze czynności wykonywanych wspólnie z dzieckiem. Wybierajmy do zabaw właściwą porę.
16. Zachęcamy swoje dziecko do mówienia (nie zmuszajmy!); chwalmy je za każdy przejaw aktywności werbalnej; dostrzegajmy każde, nawet najmniejsze, osiągnięcie, nagradzając je pochwałą.

17. Dołożmy wszelkich starań, aby rozmowa z nami była dla dziecka przyjemnością.
18. Jeżeli dziecko osiągnęło już wiek, w którym powinno daną głoskę wymawiać, a nie robi tego, skonsultujmy się z logopedą.
19. Jeżeli dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy (rozszczepty warg, podniebienia, wady zgryzu lub uzębienia), koniecznie zapewnijmy mu opiekę lekarza specjalisty, ponieważ wady te są przyczyną zaburzeń mowy.

Tego nie róbmy

1. Unikajmy podawania dziecku smoczka typu "gryzak", zwracajmy uwagę, aby dziecko nie ssało palca. Następstwem tych niepożądanych zachowań mogą być wady zgryzu, które prowadzą do wad wymowy, np. wymowa międzyzębowa.
2. W trakcie rozmowy z dzieckiem unikajmy zdrobnień i spieszczeń (języka dziecinnego), dostarczając dziecku prawidłowy wzorzec językowy danego słowa.
3. Nie zanedbujmy chorób uszu, gdyż nie leczone mogą prowadzić do niedosłuchu.
4. Nie gaśmy naturalnej skłonności dziecka do mówienia obojętnością, cierpką uwagą, lecz słuchajmy uważnie wypowiedzi, zadawajmy dodatkowe pytania, co przyczyni się do korzystnego rozwoju mowy.
5. Nie poprawiamy wymowy dziecka żądając, by kilkakrotnie powtarzało dane słowo. Niech z naszego języka znikną słowa: "Powtórz ładniej", "Powiedz lepiej". Wychowanie językowe, to nie tresura.
6. Nie zawstydzajmy, nie karzmy dziecko za wadliwą wymowę.
7. Nie zmuszajmy dziecka leworęcznego do posługiwania się ręką prawą w okresie kształtowania się mowy. Naruszanie w tym okresie naturalnego rozwoju sprawności ruchowej zaburza funkcjonowanie mechanizmu mowy. Często prowadzi to do zaburzeń mowy, a w szczególności do jąkania.
8. Nie wymagajmy od dziecka zbyt wczesnego wymawiania poszczególnych głosek. Dziecko nie przygotowane pod względem sprawności narządów artykulacyjnych, niedostatecznie różnicujące słuchowo dźwięki mowy, a zmuszane do wymawiania zbyt trudnych dla niego głosek, często zaczyna je zniekształcać. W ten sposób przyczyniamy się do powstawania błędnych nawyków artykulacyjnych, trudnych do zlikwidowania.

Przygotowała:

Dorota Szpakowska - logopeda